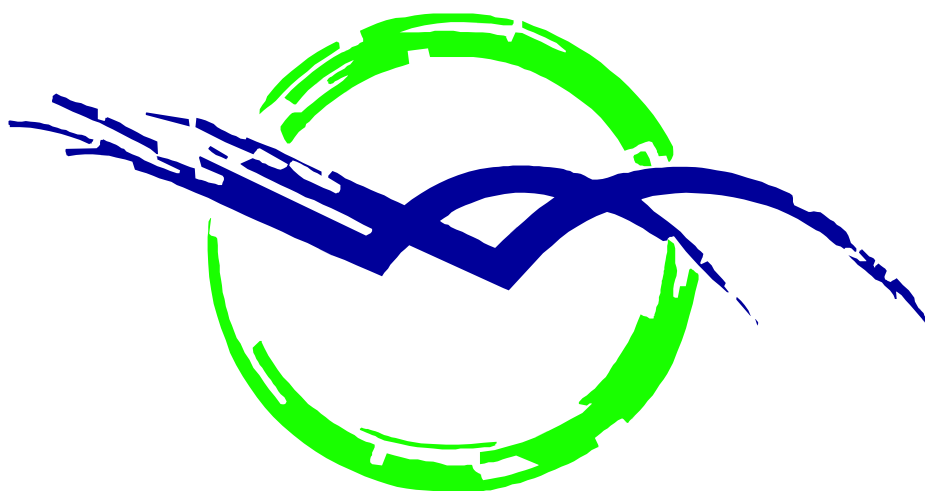

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)**

Tartalomjegyzék

Tervezői összefoglaló.....	4
1. Általános áttekintés	5
2. A fejlesztési terv céljai és keretei	6
3. Valamennyi tájegységet érintő fejlesztések	7
3.1. Védett természeti területek hálózatának kialakítása.....	7
3.2. A Natura 2000 területek megőrzése, nyomon követése.....	7
3.3. Természetvédelmi kezelési tervek elkészítése minden védett természeti területre....	7
3.4. Nemzeti parki vagyonkezelésben lévő területek bővítése.....	8
3.5. Társadalmi és lakossági kapcsolatok erősítése, szemléletformálás	8
4. Területi fejlesztések.....	9
4.1. Duna-Dráva Nemzeti Park	9
4.2. A Nemzeti Parkhoz kapcsolódó további védett természeti területek.....	14
4.3. Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet	19
4.4. A Tájvédelmi Körzethez kapcsolódó további védett természeti területek.....	21
4.5. Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzet.....	25
4.6. A Tájvédelmi Körzethez kapcsolódó további védett természeti területek.....	27
4.7. Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet.....	29
4.8. A Tájvédelmi Körzethez kapcsolódó további védett természeti területek.....	31
4.9. Zselic Tájvédelmi Körzet	33

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)**

Szerkesztette: Závoczky Szabolcs igazgató

Az összeállításban közreműködött:

Buchert Eszter igazgatóhelyettes
Fenyősi László drávai területi osztályvezető
Gáspár Attila informatikus
Koszits Beatrix közgazdasági osztályvezető
Horváth Zoltán természetvédelmi tájegységvezető
István Imre vagyongazdálkodási osztályvezető
Kováts László természetvédelmi tájegységvezető
Kövesi Sándor dunai területi osztályvezető
Kulcsár Péter természetvédelmi tájegységvezető
Mezei Ervin természetvédelmi tájegységvezető
Mórocz Attila természetvédelmi tájegységvezető
Nagy Gábor dombvidéki területi osztályvezető
Omacth Zoltán természetvédelmi tájegységvezető
Parrag Tibor természetmegőrzési osztályvezető
Szegevári Zoltán természetvédelmi tájegységvezető
Varga Zsolt őrszolgálati osztályvezető
Wágner László természetvédelmi tájegységvezető
Wodtke Szilvia turisztikai osztályvezető

Tervezői összefoglaló

Jelen dokumentum a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (DDNPI) hatéves (2009-2014) Fejlesztési Terve. A terv célja, hogy meghatározza az Igazgatóság fejlesztésének stratégiai kereteit, és az ahhoz kapcsolódó gyakorlati intézkedéseket.

A Fejlesztési Terv a Nemzeti Környezetvédelmi Program és a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv III. tervezési időszakában meghatározott feladatokkal összhangban készült. Ezen túlmenően a Fejlesztési Terv támpontot kíván adni a DDNPI költségvetésének tervezéséhez és elősegíti a rendelkezésre álló források optimális felhasználását.

A tervezés során az egyes igazgatósági tevékenységek helyzetének értékelését elvégeztük, és ez alapján meghatároztuk a fejlesztendő területeket.

A tervezés keretében áttekintettük a természetvédelmi tájegységek legfontosabb feladatait és fejlesztési elképzeléseit és azokat illesztve az általános természetvédelmi tevékenységekhez határoztuk meg a stratégiai feladatokat a következő hatéves fejlesztési ciklusra (2009-2014).

A tervezés megalapozásában a DDNPI valamennyi munkatársa részt vett. Segítségüket ezúton is köszönjük.

1. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság közel 1.3 millió hektár illetékességi területen látja el a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott természetvédelmi feladatait.

Az illetékességi területén található 98 342 hektár országos jelentőségű védett természeti terület, amely mintegy keretbe foglalja a Dél-Dunántúl változatos élőhelyeit. A legmagasabb szintű védett terület – a *Duna-Dráva Nemzeti Park* - 1996-ban került kihirdetésre 49 375 hektáron, magában foglalva a magyarországi Alsó-Duna völgy ártéri területeit (Gemenc és Béda-Karapancsa) és a Drávát kísérő természetközeli élőhelyeket is. A Duna-Dráva Nemzeti Park jelentőségét területi kiterjedése, élővilágának és élőhelyeinek sokszínűsége, földrajzi elhelyezkedése és néprajzi hagyományai adják. Jelenleg ez Közép-Európa egyik legnagyobb összefüggő és működő ártéri rendszere. A Duna mentén is csak a Duna-delta őrizte meg természetes arculatát ennél nagyobb kiterjedésben.

A terület jellegéből adódóan megtalálható a vizes élőhelyek minden típusa: mellékágak és fokozatosan pusztuló holtágak, kiterjedt alacsony ártéri puhafa ligetek, valamint ritkán előtört magas ártéri részek keményfa fajokkal.

A Tolnai dombvidék és a Mezőföld déli peremén található a *Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet*, ami a homokvidék élőhelyeit és a löszvölgyek gyepterületeit foglalja egy egységbe. A Kapostól délnyugatra található a Zselici dombság, amelynek legértékesebb részét alkotja a *Zselici Tájvédelmi Körzet*, míg keletre hosszan elnyúló Tolnai-hegyháttal találkozhatunk. A Belső-Somogyi homokvidék természeti értékeit őrzi a *Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet* sajátos erdőtársulásaival és igen értékes vizes élőhelyeivel.

A Mecsek hegység jelentős része a *Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet*. A főként mészkőből felépülő területre a széles hátaik közé bevágódott mély, néha szurdokszerű völgyek (Óbányai-völgy, Réka-völgy) a jellemzőek.

Ezen felül az Igazgatóság illetékességi területén 21 országos jelentőségű *Természetvédelmi Terület* található.

A Dél-Dunántúli régióban a NATURA 2000 területek kiterjedése **195 723** hektár.

2. A FEJLESZTÉSI TERV CÉLJAI ÉS KERETEI

Stratégiai célok

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság fejlesztésének közép- és hosszú távú stratégiai céljai a következők:

A Dél-Dunántúl természeti értékeinek hatékonyabb védelme

- Védetté nyilvánítások befejezése a jelen tervezési időszakban
- A védett természeti területek állapotának megőrzése, javítása természetvédelmi kezeléssel
- Veszélyeztetett fajok megőrzése és állományuk megerősítése

Nemzetközi kötelezettségek ellátása

- Natura 2000 területek állapotának megőrzése, javítása
- Nemzetközi egyezmények végrehajtása
- Horvát-magyar határon átnyúló Bioszféra Rezervátum kialakítása a Duna a Dráva és a Mura folyók mentén

A természetvédelem társadalmi ismertségének és elfogadottságának növelése

- A természetvédelmi szemléletformálás erősítése a lakosság széles körében
- Bemutatóhelyek kiépítése és működtetése
- Hatékony ügyfélbarát szervezet működtetése

3. VALAMENNYI TÁJEGYSÉGET ÉRINTŐ FEJLESZTÉSEK

3.1. Védett természeti területek hálózatának kialakítása

Védelemre tervezett terület neve	Védetté nyilvánítás tervezett éve	Kiterjedés hektárban
Csurgónagymartoni erdő TT	2009.	747
Nagykónyi erdő TT	2009.	121
Paks-Imsósi erdő TT	2009.	667
Tenkes-hegy TT	2009.	658
Töttösi erdő TT	2009.	295
Patosfai-kakasmandikós TT	2010.	94

3.2. A Natura 2000 területek megőrzése, nyomon követése

A kijelölt Natura 2000 területek a védett természeti területek hálózatával együtt lefedik a természetvédelmi szempontból jelentős dél-dunántúli élőhelyeket. Kiterjedésük 195 723 hektár, a kijelölt 32 élőhelytípus közül 12 kiemelt jelentőségű közösségi élőhelynek számít. Megóvásuk kiemelt feladat.

3.3. Természetvédelmi kezelési tervek elkészítése minden védett természeti területre

Védett terület neve	Elkészítés éve	Kiterjedés hektárban
Dél-Mezőföld TK	2009.	7713
Zselic TK	2009.	8303
Nagy-Mező - Arany-hegy TT	2009.	106
Fekete-hegy TT	2009.	94
Rinyaszentkirályi erdő TT	2010.	62

3.4. Nemzeti parki vagyonkezelésben lévő területek bővítése

A vagyonkezelői jog megszerzése a Duna-Dráva Nemzeti Park teljes területén alapvető fontosságú annak érdekében, hogy a területen nemzeti parknak megfelelő egységes természetvédelmi kezelés valósuljon meg.

3.5. Társadalmi és lakossági kapcsolatok erősítése, szemléletformálás

- Egységes információs táblarendszer kihelyezése a védett területek közelében fekvő településeken.
- Falunapokon, fesztiválokon való részvétel (standdal, kiadványainkkal, vezetett túrával).
- Ökoturisztikai jeles napok megszervezése együttműködésben helyi lakossággal, vállalkozókkal, civil szervezetekkel (*Gemenci szarvasnapok a szarvasbőgés idején, Abaligeti denevérnapiak, stb.*).
- „A Duna-Dráva Nemzeti Park Napja” - Ehhez kapcsolódóan komplex programok, nyílt túrák megszervezése a nemzeti parki kapuk (Szekszárd, Baja, Mohács illetve a Dráva mellett Drávaszentes térségében).
- Természetvédelmi akciók, kampányok szervezése és megfelelő kommunikálása (műfészek-kihelyezési akciók, béka-mentés, sérült és meggyógyított madarak visszaengedése, denevérnapiak, barlangnapok).
- Folyamatos, szervezettebb megjelenés az oktatási intézményekben, helyi közösségekben. Ehhez kapcsolódóan osztálykirándulásokhoz programajánlók elkészítése.
- Polgármesteri fórumok, lakossági találkozók szervezése. Az immár hagyományosnak mondható évenkénti találkozó rendszeres megszervezése, együttgondolkodás és együttműködés elősegítése, kapcsolattartás.

4. TERÜLETI FEJLESZTÉSEK

4.1. Duna-Dráva Nemzeti Park

Területe: 49 763 hektár

Ramsari terület: 18 023 hektár

Művelési ágak szerinti megoszlása (hektárban)

Szántó	Gyep	Szőlő	Kert	Gyümölcsös	Nádas	Halastó	Erdő	Kivett	Összesen
3471	4164	37	6	5	394	39	31 606	10 037	49 763

Tulajdoni aránya

Állami tulajdonban - nem nemzeti parki vagyonkezelésben	32 505 hektár
Nemzeti parki vagyonkezelésben lévő területek	10 015 hektár
Magántulajdonban	7242 hektár

Elérendő tulajdoni aránya: az állami tulajdonban lévő területek nemzeti parki vagyonkezelésbe vétele

Természeti állapot

A terület legjelentősebb, Európában szinte egyedülállónak mondható természeti értéke az a hatalmas kiterjedésű ártéri élőhely, mely a vizes területek és az erdők egymásba fonódó mozaikjaiból áll. Területén a legkülönbözőbb vízi, mocsári és ligeterdei társulások vannak. A ritka élőhelyeket a töredékes fűzlápok, fekete galagonya cserjések és a gyertyános-tölgyesek képviselik. Azok az előfordulási területükön szinte mindenhol veszélyeztetett fajok találják meg itt élőhelyüket, melyek egyszerre kötődnek a vizek közelségéhez és az erdei élőhelyekhez. Az itt előforduló fajok olyanok, amelyek táplálékukat a vizes területeken szerzik, de szaporodásukhoz az erdei környezetre van szükségük (pl. rétisas, fekete gólya, barna kánya, különböző gémfélék, több ritka denevérfaj). A fajok egy másik csoportjának szaporodásához szükséges a víz, viszont táplálkozni, vagy telelni az erdőkbe húzódnak (pl. több kételtű faj). A fajok harmadik csoportja nem kötődik közvetlenül a vizes élőhelyekhez, de kedveli az erdőkben a vizek közelségéből adódó magasabb talajvízszintet, párásabb, kiegyenlítettebb klímát, amely nélkül nem tudna fennmaradni (pl. a terület jelentősebb védett

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)**

lágyszárú növényfajai, a bennszülött fekete galagonya és a dégeni galagonya). Hazánkban szinte már csak az Alsó-Duna-ártéren van meg a lehetősége annak, hogy az egykori terjedelmes ártéri élővilág utolsó hírmondóit megőrizzük az utókor számára.

A *Dráva* a magyar vízgazdálkodás, a hazai vízi környezet védelme szempontjából egyedülálló jelenség. Mérsékelt szabályozottsági szintje, a partjai mentén húzódó puhafa ligeterdők viszonylag még kevésbé bolygatott természeti világa a sajátos néprajzi környezettel együtt pótolhatatlan kincset alkot. A folyót kísérő erdősávokban növény- és állatvilágát tekintve is ritka természeti környezettel találkozhatunk. A társadalmi-gazdasági fejlődés következményeihez igazodó vízgazdálkodási és egyéb környezeti beavatkozásoknak a legfontosabb alapelve itt a természet- és környezetvédelem. A növényzet változatosságát mutatja, hogy több mint száz növénytársulás található meg itt. A Dráva mentén a becsült állatfajok száma 25 ezer, azaz a hazai fauna mintegy fele előfordul itt, ami már önmagában is mutatja a terület természetvédelmi jelentőségét. Jelenleg a folyó által formált felszínnek tekinthetők leginkább természetesnek, így a zátonyok és szakadópartok élővilága (bokorfüzesek és hordalékligetek). Természetes a legtöbb vízi, mocsári és lápi élőhely is, amelyek élővilágának fennmaradását a tartós vagy időnkénti vízborítás biztosítja, valamint a holtágak élővilága, melyek elsősorban közvetett külső hatásokkal érintettek, fajaik hazai fajok, változásaik a természetes folyamatoknak megfelelőek. A Dráva mentén számos Magyarországon ritka, vagy eddig részletesen nem vizsgált növénytársulás fordul elő. 21 növénytársulás legszebb kifejlődésében itt található meg az országban, vagy egyáltalán nem található máshol.

A védettség kihirdetése óta megvalósított intézkedések és azok eredménye

A Duna mentén

- **Vén-Duna – Nyéki Holt Duna rehabilitáció:** A nemzeti park Gemenci tájegységében megvalósított beavatkozás során elbontásra került a Vén-Dunán létrehozott keresztgát, ezáltal kisebb vízállások esetén is megfelelő vízutánpótlás érkezik a mellékágak rendszerébe, így folyamatosan biztosítható a mellékágak és holtágak vízellátása a szaporodási és madárvonulási időszakban is. Ez különösen fontos az itt költő és táplálkozó fekete gólya és egyéb gázlómadar állományok megőrzése szempontjából.

- **Nagyrezéti élőhelyrehabilitáció:** A Gemenc középső részén található mocsárrét vízellátásának javítása érdekében a töltésre egy olyan zsilip került beépítésre, amelyen keresztül magas vízállás esetén a víz beengedhető a mocsárrétre, javítva annak vízellátását és

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

ezen keresztül természeti állapotát. A területhez kapcsolódó fokok tisztítása is megtörtént, így a tavaszi és őszi árvizek esetén a mocsárrét melletti vizes élőhelyek elárasztása is biztosítható. Az így újjáélesztett vizes élőhelyek kiváló kételtű (béka, göte) szaporodóhelyeket és vízimadár táplálkozó területet biztosítanak az ártéri élővilág számára.

- **Legeltetési gyepterület a Kölkedi Nagyréten:** A mocsárrét hosszú távú fenntartását magyar szürkemarha állomány legeltetésével, illetve részben kaszálással oldjuk meg. A legeltetés hatásának vizsgálatára monitoring rendszert építettünk ki és működtetünk.

- **„Élet az ártéren” kiállítás** és bemutatóhely kialakítása a szekszárdi Bárányfoki Szabadidőközpont területén. Itt természettudományi és néprajzi tárlat mutatja be Gemenc természeti és kultúrtörténeti értékeit, kapcsolódva a gemenci erdei vasút északi végállomásához.

- **Bátai madármegfigyelő torony és tanösvény kialakítása:** A Gemenc középső részén található tanösvény hullámtéri vizes élőhelyeken és nedves kaszálókon keresztül vezetve mutatja be az ártéri élővilágot. A madármegfigyelő torony a Bátai-Holt Duna madárvilágával ismerteti meg.

- **Vízitúra táborhelyek és szervezett túraprogramok kialakítása Béda-Karapancsa térségében:** A kijelölt dunai táborhelyeken a kenuval érkező turisták részére éjszakázó és tűzrakó hely került kialakításra. A pihenőhelyekhez tájékoztató táblák, és tanösvény kapcsolódik. Ezen felül 4 és 7 személyes kenuk bérelhetőek a Külső-Béda holtág területén ahol a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság szakvezetést biztosít a vízitúrához.

- **Ökoturisztikai szálláshely kialakítása a Kölkedi Nagyréten:** A Nagyréten található egykori vadászházat turisztikai szálláshellyé alakítottuk, ahol 8 fő részére tudunk szállást biztosítani. A szálláshelyről indulva gyalog a tanösvényen vagy vízen kenuval is bejárható a terület.

- **Fehér Gólya Múzeum kialakítása Kölked községben:** Az önkormányzattal közösen kialakított tematikus kismúzeum a fehér gólya teljes életciklusát, szaporodását és a hozzá kapcsolódó hiedelmeket, történeteket mutatja be állandó kiállítás keretében. A múzeumból indulva tanösvényen végighaladva ismerhetik meg a látogatók a környék természeti és kultúrtörténeti értékeit.

A Dráva mentén

- **Élőhelyrehabilitáció a Drávaszentesi-réten:** A mocsárrét legmélyebb részeit lecsapoló árkok átalakításával az év nagyobb részében sekély vízzel borított területet alakítottunk ki,

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

amely elsősorban vonulási időszakban rendelkezik jelentős madárvilággal. A gyep szárazabb részeit magyar szürkemaráhával legeltetjük, így biztosítva a terület hosszú távú megőrzését.

- **Darányi Nagyberék és Rigóci tórendszer rehabilitációja:** A Barcsi Borókásban található Rigóc patakon olyan vízmegosztó műtárgy került kialakításra, melynek segítségével szükség esetén a Nagyberék lápterületére vizet tudunk juttatni. A Rigóci tórendszer műtárgyait felújítottuk, ezzel nagyobb nyílt vízfelület fenntartását tudjuk biztosítani az itt költő és táplálkozó madárvilág részére.

- **Darányi gyeprekonstrukció:** A homoki gyepre betelepült tájidegen fajok, elsősorban az erdei fenyő és a kései meggy irtásával ligetes megjelenésű legelőterületet alakítottunk ki. A homoki gyep fenntartása érdekében a területet saját rackajuh állománnyal legeltetjük közel 120 hektáron.

- **Drávaszentesi Oktató és Bemutatóközpont kialakítása:** A magyarországi Dráva szakasz közepén, Barcs térségében található bemutatóközpont kialakításával a Duna-Dráva Nemzeti Park Dráva menti területeinek színvonalas bemutatása valósult meg, előadóterem, tanösvény, és őshonos állatbemutató segítségével. Itt lehetőség van az ide látogató csoportok és családok részére egész napos programok megszervezésére.

- **„Dráva Kapu” kiállítás és „ bio étterem” kialakítása:** a Drávaszentesi Oktatóközponthoz kapcsolódó interaktív kiállítás a Dráva folyó természeti értékeit mutatja be, az étterem pedig a térségre jellemző ételkülönlegességekkel várja a látogatókat.

- **Vízitúra táborhelyek és szervezett túraprogramok kialakítása a teljes Dráva mentén:** A Dráva folyón túrázók részére megfelelő infrastruktúrával ellátott tájbaillő táborhelyeket alakítottunk ki, és ezen felül az egy hetes túra teljes szervezését biztosítjuk a jelentkezők részére. Hét táborhely került kialakításra a teljes magyarországi Dráva szakaszon Őrtilos községtől Drávaszabolcsig. A nemzeti park által szervezett túrákon évente több mint 1500 vízitúrázó látogató ismerheti meg a Dráva folyó csodálatos világát.

- **Ökoturisztikai szálláshelyek kialakítása a Dráva mentén:** turisztikai szálláshellyé alakítottuk át az egykori gátórházakat (Vízvár, Szentborbás) és falusi portát (Drávatamási), ahol egyenként 8 fő részére tudunk szállást biztosítani, továbbá mindenhol sátorozó hely is rendelkezésre áll a turisták részére.

- **Drávatamási oktatóközpont kialakítás a Dráva mentén:** „selymes durbincs” néven oktatóközpontot és szálláshelyeket (24 fő) alakítottunk az Önkormányzattal közösen az egykori sportöltöző épületében. Az oktatóközpontot az önkormányzat üzemelteti szakmai együttműködésben a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósággal.

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

A területen található természetvédelmi infrastruktúra

Látogatóközpont, múzeum	<ul style="list-style-type: none">• Bárányfoki bemutatóhely (Élet az ártéren állandó kiállítás) Gemencen a Duna mentén• Fehér Gólya Múzeum Kölked községben• Drávaszentesi Bemutatóközpont (Dráva Kapu kiállítás)
Madármegfigyelő torony	7 db.
Tanösvény	21 db.
Vizitúra táborhely (kiépített)	8 db.
Kutatóház és ökoturisztikai szálláshely	Duna mentén: 2 db. Dráva mentén 5 db.

4.2. A Nemzeti Parkhoz kapcsolódó további védett természeti területek

Babócsai Basa-kert TT

Területe 13 hektár

Elsődleges rendeltetése a terület természeti (elsősorban a csillagos nárcisz), kultúrtörténeti, táji és morfológiai értékeinek védelme, megőrzése. Az évszázadok alatt jelentősen elszaporodott csillagos nárcisz legnagyobb tömegben itt fordul elő hazánkban. A terület az őskor óta folyamatosan lakott, egy Árpád-kori templommaradványt és a közelben török fürdőt is feltártak a régészek. Somogy megye déli részének egyik legjelentősebb történelmi helyszíne a Basa-kert, ahol a megye legnagyobb alapterületű földvára található.

Bükkhát erdőrezervátum TT

Területe: 452 hektár

A Bükkhát erdőrezervátum a Dráva-menti síkságon, az Ormánságban található. Síkvidéki gyertyános-tölgyesek és tölgy-kőris-szil ligeterdők értékes állományainak ad otthont, melyekben fekete gólya és vörös kánya is fészkel, síkvidéki égerligeteiben pedig többek közt békakonty és borostás sás található.

Csokonyavisontai fás legelő TT

Területe: 437 hektár

Rendeltetése, hogy védje és természetes állapotában tartsa fenn a dél-somogyi tájra jellemző fás legelőt, annak hatalmas méretű idős fáit, valamint a savanyú homokra jellemző növénytársulásokat és az azokhoz kötődő állatvilágot. Számos védett orchideafaj nyílik itt, mint az agárkosbor, hússzínű ujjaskosbor, és pompás kosbor, valamint további védett és ritka fajok, például a halvány sáfrány vagy a szőrös nyír. Értékes gerinces védett állatai közé tartozik többek közt a mocsári teknős, a fekete gólya, a rétisas, a barna kánya, a darázsölyv és a vadmacska.

Csombárdi-rét TT

Területe: 53 hektár.

A belső-somogyi homokvidék peremén elhelyezkedő Természetvédelmi Terület lápi és mocsári élőhelyeket továbbá homoki gyepterületek maradványait foglalja magába. Az értékes lápi fajok közül említést érdemel a vidrafű előfordulása. A védett területen a futóhomokhoz köthető különböző geomorfológiai formakincsek is jellemzőek, így szélbarázdákkal,

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

maradékgerincekkel találkozhatunk. Egyedi táji értéket jelentenek a homoki legelő magányos hagyásfái és hagyásfa-csoportjai is.

Dunaszekcsői Löszfal TT

Területe: 7 hektár

A védett terület elsődleges rendeltetése a földtani, morfológiai, természeti, kultúrtörténeti és táji értékek védelme, megőrzése. A kultúrtörténeti értékek tekintetében az elsődleges cél a föld alatt és föld felett található tárgyi emlékek megőrzése, megóvása. A védett területen a Duna folyón partromboló munkájának és a lezúduló csapadékvizeknek köszönhetően jelentős partfalszakadás és omlás figyelhető meg az utóbbi években.

Dávodi Földvári tó TT

Területe: 74 hektár

A védetté nyilvánítás célja a természetközeli állapotban megmaradt egykori Duna holtág értékes növény és állatvilágának megőrzése. A Mohácsi szigeten található természetes úton lefűződött morotvató a XVIII. század óta állóvíz. A tavat a múlt században halastóként hasznosították, de a külterjes gazdálkodás nem változtatta meg lényegesen természeti adottságait, így az több mint száz védett madárfajnak nyújt fészkelő- vagy táplálkozóhelyet. Előfordul itt a cigányréce, a nyári lúd, a fekete gólya, a holló, több szerkőfaj, a barna kánya és a rétisas is.

Mohácsi Történelmi Emlékhely TT

Területe: 7 hektár

A terület elsődleges rendeltetése, hogy őrizze meg a mohácsi csatatér azon részét, ahol a csatában elesettek tömegsírban nyugszanak, tegye lehetővé a tömegsírok közvetlen környékének méltó bemutatását. Az itt kialakított központi emlékhely, a sírjelek és a táblák történelmünk egy szomorú eseményét elevenítik fel, a sírkertet és tömegsírokat számos művész alkotása díszíti.

Kapszeg-tó TT

Területe: 156 hektár

A Kapszeg-tó egy, a mai medrében folyó Dunáról évszázadok alatt lefűződött morotva-tó, mely a Duna-völgyét szegélyező dunántúli zöldfolyosó déli tagjaként biztosít ökológiai

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

kapcsolatot a folyóval. Védelemének célja ennek az igen fontos ökológiai szerepnek a megóvása, az országos szinten is jelentős gémtelepének megőrzése, valamint a környék madarainak vonulási, pihenő- és táplálkozóhelyként való fenntartása.

Szentegáti erdő TT

Területe: 234 hektár.

A Szentegáti-erdő elsődleges rendeltetése a ritka síkvidéki bükkös fennmaradásának biztosítása; továbbá a tájképi és élőhelyi szempontból egyaránt fontos, a zöldfolyosó-hálózat elemét képező természetközeli erdőállomány (síkvidéki gyertyános-tölgyes és keményfa ligeterdők fajgazdag állományai) és az itt előforduló állatfajok (pl. fekete gólya, barna kánya, vörös kánya) és növényfajok (pl. farkasboroszlán, erdei szőlő, kétlevelű sarkvirág, békakonty) védelme.

Az elkövetkező 6 évben tervezett tevékenységek

A Duna mentén

Élőhelyrekonstrukciók

3. Dunai zátonyterületek vízügyi rehabilitációja: A mohácsi Szabadság-zátony mellékágának és a zátonyon található puhafa ligeterdőnek a rehabilitációja a WWF Magyarországgal közösen. A mellékágat elzáró keresztgát részleges elbontása következtében a zátonyköz vízellátása jelentősen javítható és a további feltöltődés megakadályozható (a fejlesztés forrása LIFE pályázat).

22. Homorúdi erdőtömb (mentett oldal) vízügyi rehabilitációja: Az erdőtömb vízlevezető rendszere jelenleg teljesen kiszárítja a területet. A fejlesztés célja a vizet levezető árkok átalakítása, azon víz-visszatartó zsilipek, keresztgátak elhelyezése (a fejlesztés forrása INTERREG pályázat).

40. Bátai és Gerecháti szántóterületek átalakítása: A nemzeti parkba beékelődő zárvány szántóterületek átalakítása gyepékké és vizes élőhelyekké. A szántók egy része jelenleg nyári-gáttal védett, itt zsilipek beépítésével és a gátak egy részének elbontásával közel 200 hektár vizes élőhely rendszer kialakítását tervezzük (a fejlesztés forrása INTERREG pályázat).

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)**

Turisztikai fejlesztések

1. Gemenci Látogatóközpont kialakítása: A Duna-Dráva Nemzeti Park dunai területeire érkező látogatókat fogadó, az ökoturizmus és természetvédelmi szemléletformálás igényeit magas színvonalon kiszolgáló nemzeti parki „kapu”, bemutatóközpont kialakítás a volt gemenci „Kádár Villa” területén Szekszárd város határában (a fejlesztés forrása Regionális Operatív Program pályázat).

2. Mohácsi Történelmi Emlékhely fejlesztése: A Nemzeti Emlékhely fejfáinak restaurálása és a mohácsi csatát megörökítő interaktív kiállítás létrehozása. A fejlesztés során egy teljesen új látogatóközpont kerül kialakításra állandó és időszakos kiállítótérrel együtt. (a fejlesztés forrása Regionális Operatív Program pályázat)

5. Egységes „Nemzeti Parki település” táblarendszer kialakítása a nemzeti park menti településeken

Vagyonkezelés

6. A vagyonkezelői jog megszerzése a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállítása érdekében a Duna-Dráva Nemzeti Park területén a Duna mentén (18 258 hektáron).

7. Halászati jog megszerzése a Duna-Dráva Nemzeti Park területén.

15. Tájéegységközpont kialakítása a Béda-Karapancsa Tájéegységben (Kölked községben).

41. Erdészeti rekonstrukciók (fafajok cseréje, csereerdősítések) folytatása a teljes nemzeti parki területen közel 400 hektáron. Az ártérben található tájidegen nemes nyár állományok átalakítása, a zöld juhar és amerikai kőris elegy fafajok visszaszorítása, a termőhelynek megfelelő honos fajok telepítése.

A Dráva mentén

Élőhelyrekonstrukciók

4. Vízvári mellékágrendszer rehabilitációja: A fejlesztés célja a vízvári mellékág és a főmeder kapcsolatának és a mellékág vízellátásának javítása. A mellékágrendszer torkolati részének kotrása és állandó összeköttetés biztosítása a Dráva folyóval (a fejlesztés forrása INTERREG pályázat).

14. Babócsai Erzsébet sziget és a kapcsolódó mellékág rehabilitációja: A mellékág jelentős része az elmúlt évtizedben feltöltődött. A beavatkozás célja a Dráva folyóval való kapcsolat biztosítása, a mellékág alacsonyabb drávai vízállás esetén is létrejövő vízátfolyása,

20. Darányi homoki gyepek rehabilitációja: A Barcsi Borókás területén található homoki gyepeken erőteljes erdei fenyő és kései meggy invázió indult meg. A rehabilitáció célja a legértékesebb területek (70 hektár) megtisztítása. A megtisztított területek fenntartásáról legeltetéssel fogunk gondoskodni (a fejlesztés forrása INTERREG pályázat).

38. Barcsi Ó-Dráva vízrendszer rehabilitációja: A közel 15 km hosszúságú mellékág rehabilitációjának célja a vízvisszatartás zsilip beépítésével és a mellékágot övező puhafa ligeterdő tájidegen faállományainak cseréje. A fejlesztés az élőhelyrehabilitáció mellett a turizmust is szolgálja, hiszen a Barcs városához közeli terület egy része horgászati hasznosítás alatt áll (a fejlesztés forrása INTERREG pályázat).

vízpótlása érdekében. A mellékág a fokozottan védett Erzsébet-szigetet öleli körbe, ahol barna kánya, fekete gólya és rétisas is költ (a fejlesztés forrása INTERREG pályázat).

Turisztikai fejlesztések

8. A nemzeti park Dráva menti területein található épületek felújítása, Dráva menti szálláshely-lánc kialakítása. Ennek keretében a meglévő turisztikai szálláshelyek (Drávatamási, Szentborbás, Vízvár) egységes arculatú felújítása. A jelenlegi épületek hasonló és a táji építészetre jellemző stílusban lesznek átalakítva a megfelelő színvonalú szolgáltatások biztosítása érdekében.

18. Heresznyei magasparton panorámás megfigyelőpont kialakítása: A Dráva folyó magaspartján kialakított megfigyelőpont segítségével az egyik legtermészetesebb folyószakasz mutatható be (zátonyok, szakadó partok, holtágak rendszere).

21. Mattyi ökoturisztikai táborhely kialakítása: A Dráva folyó baranyai szakaszán lévő kerékpáros és bakancsos túrapihenő kialakításával az érintett nemzeti parki területek megfelelő színvonalú bemutatása válik lehetővé. A tervezett fejlesztés szervesen kapcsolódik egy meglévő tanösvényhez és egy lovastúra pihenőhelyhez is.

27. Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a nemzeti park teljes Dráva menti szakaszán.

32. Kerékpáros turizmus fejlesztése, kerékpártárolók kialakítása: Kerékpártároló és kölcsönzőhely kialakítása a Drávaszentesi és a Drávatamási Oktatóközpontban.

39. Tourinform iroda kialakítása a Drávaszentesei Bemutatóközpontban: Az iroda létrehozásával lehetőség van a turisták és a látogatók megfelelő tájékoztatására a Dráva mentén található természeti és kulturális értékek elérhetőségéről.

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

Vagyonkezelés

6. A vagyonkezelői jog megszerzése a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállítása érdekében a Duna-Dráva Nemzeti Park területén a Dráva mentén (4627 hektár).

9. Erdészeti rekonstrukciók (fafajok cseréje, csereerdősítések) folytatása a teljes nemzeti parki területen. A Dráva folyó baranyai szakaszán a hullámtérben található tájidegen nemes nyár állományok átalakítása (200 hektár), és a zárványként beékelődő szántóterületek erdősítése (50 hektár).

4.3. Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet

Területe: 9343 hektár

Művelési ágak szerinti megoszlása (hektárban)

Szántó	Gyep	Gyümölcsös	Erdő	Kivett	Összesen
40	398	1	8651	251	9343

Tulajdoni aránya

Állami tulajdonban - nem nemzeti parki vagyonkezelésben	7457 hektár
Nemzeti parki vagyonkezelésben lévő területek	774 hektár
Magántulajdonban	1111 hektár

Elérendő tulajdoni aránya: jelenlegi arány szinten tartása

Természeti állapot

A Mecsek-hegység 3 fő részre tagolható: nyugati- középső-, és keleti részre. A Kelet-Mecseki Tájvédelmi Körzet nagyrészt lefedi a hegység keleti részét, jellegét tekintve középhegység, kiemelkedő hegycsúcsokkal és az azokat elválasztó mély völgyekkel. A védettség indoka és célja a területre jellemző karsztos formakincs, valamint a Mecsek mészkőszurdokainak megóvása, a védett növényfajok és a hozzájuk kapcsolódó állatközösségek életfeltételeinek megőrzése. A Tájvédelmi Körzet rendeltetése emellett az itt található hegyi patakok, nedves rétek, legelők és erdők, a természetes növénytársulások, valamint a védett állatfajok megőrzése. A mecseki flórajáráson belül a Mecsek-hegység rendelkezik a legváltozatosabb domborzati és mikroklimatikus viszonyokkal, ezért itt találkozhatunk a legtöbb növénytársulással. Ezek közé tartoznak a természetvédelmi szempontból jelentős

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

sziklagyepek, lejtősztyepek, karsztbokorerdők, molyhos tölgyesek, bükkösök, törmeléklejtő-erdők, szurdokerdők, égerligetek, mézskerülő tölgyesek. A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és annak közvetlen közelében az eddigi kutatások szerint 93 védett növényfaj került elő. Ezek közül a cseres-tölgyesekben található *bánáti bazsarózsa* fokozott védelem alatt áll, s hazánkban csak a Kelet-Mecsekben fordul elő. A Kelet-Mecsek állatvilága kevésbé feltárt, de jelentős állattani értékek találhatók itt, mind a gerinctelen (pl. a benszülött mecseki őszitegzes), mind a gerinces fajokat tekintve (kételtű és hüllőfajok, fokozottan védett madárfajok, pl. darázsölyv stb.).

A védettség kihirdetése óta megvalósított intézkedések és azok eredménye

- Az **Abaligeti-barlang** kiépített szakaszának teljes felújítása, a barlangi világítás rekonstrukciója.
- Az **Abaligeti Denevérmúzeum** létesítése és megnyitása a nagyközönség számára.
- A **Tettye Oktatóközpont kialakítása** (a megnyitás óta 57 600 fő látogatóval).
- A **Tettye-Mésztufa barlang** idegenforgalmi kiépítése és megnyitása a nagyközönség számára.
- **Egységes arculatú tanösvények** kialakítása a Mecsekben és a Villányi-hegységben (9 db).
- A **Jakabhegyi Pálos Kolostor** romkertjének felújítása (I. ütem).
- **Óbányai ökoturisztikai szálláshely** kialakítása (egykori turistaház teljes felújítása 24 fő férőhellyel).
- A **Tájvédelmi Körzethez kapcsolódó Nagymező-Aranyhegy TT** területén és a **Zengő** déli előterében a bánáti bazsarózsa élőhelyének rekonstrukciójával felszabadítottuk a legértékesebb élőhelyeket a becserjésedés alól (18 hektár).

A területen található természetvédelmi infrastruktúra

Látogatóközpont, múzeum	<ul style="list-style-type: none">• Abaligeti barlang• Abaligeti Denevérmúzeum• Mészégető források barlangja (Pécs)• Pintér-kerti Arborétum (Pécs)• Tettye Mésztufa barlang (Pécs)• Tettye Oktatóközpont (Pécs)
Madármegfigyelő torony	1 db.

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

Tanösvény	25 db.
Turisztikai szálláshely	2 db.

Látogatók létszámának alakulása

	2004	2005	2006	2007
Abaligeti barlang	59 844	58226	69 413	76 106
Denevérmúzeum	13 248	31 692	41 532	43 429

A tájvédelmi körzetet felkereső „bakancsos” túrázókról nem rendelkezünk pontos információkkal, létszámuk évenként közel 60 000 főre becsülhető.

4.4. A Tájvédelmi Körzethez kapcsolódó további védett természeti területek

Abaligeti-barlang felszíne TT

Területe: 1 hektár

Az 1750 méter hosszú, fokozottan védett Abaligeti-barlang a Mecsek leghosszabb és legismertebb barlangja, egyben hazánk egyik legjellegzetesebb hideg-vizes barlangja, amelyben számos felszínalatti képződmény (barlangpatak által létrehozott sziklateraszok, stb.) található. Főágát az 1950-es években építették ki, itt a közelmúltban végeztünk itt jelentős felújítási munkákat. A barlang kiépített része szakvezetéssel látogatható. A barlang különleges mikroklímája a légúti megbetegedésben szenvedők gyógyulását is szolgálja. Gazdag állatvilággal rendelkezik (pl. számos denevérfaj, kövi csík, abaligeti vakrák)

Villányi Fekete-hegy TT

Területe: 94 hektár

A védetté nyilvánítás célja a Fekete-hegy állatvilágának megőrzése, a fokozottan védett növények élőhelyének védelme. A Szársomlyótól északra fekszik a jóval alacsonyabb Fekete-hegy. Alapközete mészkő, klímája kevésbé szubmediterrán, mint a Villányi-hegység déli oldala.. A molyhos-tölgyesek közötti tisztásokon orchideafélék nyílnak tavasszal, az erdőben szúrós és lónyelvű csodabogyók örökzöldjét látni. Eddig közel 50 védett fajt találtak itt.

Jakab-hegy TT

Területe: 223 hektár

A Kővágószőlős felett emelkedő Jakab-hegy elsősorban geológiai és kultúrtörténeti értékei miatt kapott védelmet. Kavics-konglomerátum és vörös homokkő építi fel, melyek legszebb

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

kifejlődései a Babás-szerköveknél, illetve a Zsongor-kő kilátónál tanulmányozhatók. A szép panoráma mellett figyelmet érdemel a korai vaskorból származó földvár, amely a második legnagyobb Európában, és a körülötte elhelyezkedő halomsírok, valamint a XIII. században épült pálos kolostor maradványa.

Pintér-kert TT

Területe: 2 hektár

A kert természetes növényzetének nagy értéke a ritka, a Mecsek egyéb területein kipusztulással fenyegetett majom kosbor. Számos egyéb védett növényfaj is előfordul itt, többek között a farkasboroszlán és a fokozottan védett bánáti bazsarózsa is.

Szársomlyó TT

Területe: 226 hektár

A Villányi-hegység legmagasabb tömbjének erőteljes kiemelkedése sajátos és igen eltérő mikroklimatikus viszonyokat hoz létre a déli és északi oldalon. Ezek kialakulásában szerepet játszik a felszínen kibukkanó mészkő is, melynek mélyedéseiben a júra időszak trópusi klímájában bauxit is felhalmozódott. A Szársomlyó élővilága igen egyedi. A hegyen 75 védett növényfajt találtak, közülük 7 faj kizárólag itt fordul elő hazánkban. A hegy tetején és keleti részén látható karsztbokorerdő társulás ritka növénye a magyar méreggyilok. A sziklaguepeken fordul elő a fokozottan védett magyar kikerics. Megtalálható itt a hazai hullófauna ritkasága, a fokozottan védett haragos sikló is.

Melegmány-völgy TT

Területe: 719 hektár

Elsősorban geológiai értékei miatt élvez védeltséget 1957 óta. Kiválóan tanulmányozhatóak itt a karsztjelenségek: víznyelők, töbrök, üregrendszerek (zsombolyok, barlangok). Barlangjai közül a Mánfai-Kőlyuk fokozottan védett. Leglátványosabbak azonban a felszíni karsztjelenségek: a patakok medrében az oldott mészkő kicsapódásának hatására képződött mésztufa-lépcsők, gátak, amelyek közül a legnagyobb a mintegy 6-8 méteres Melegmány-vízesés. A változatos terepnek megfelelően sajátos növényzettel találkozhatunk, például bükkösök, gyertyános-tölgyesek, melegkedvelő cseres-tölgyesek, törmelék-lejtő erdők, szurdokerdők. Jellemző védett növény a szúrós és a lónyelvű csodabogyó, a vesepáfrány-félék, a gímpáfrány, a turbánliliom, a farkasölő sisakvirág. Értékes állatfajai a barlangi

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

patakokban élő vak víziászka és csiga-félék, a felszíni vízfolyásokhoz kötődő, fokozottan védett, bennszülött mecseki őszitegzes és a nagy termetű sárgasávós hegyi szitakötő.

Nagy-mező, Arany-hegy TT

Területe: 101 hektár

A Zengő déli lábánál elterülő száraz erdő és gyepfoltok igen szabdaltan és mozaikosan maradtak fenn a művelt területek között, a gazdálkodásra kevésbé alkalmas dombok azonban megőriztek olyan száraz tölgyeseket, sztyeppréteket, száraz gyepeket, ahol jelentős egyedszámban található számos ritka és értékes növényfaj. A Nagy-mező, Arany-hegy Természetvédelmi Területen több mint harminc védett növényfaj fordul elő, például a fokozottan védett bánáti bazsarózsa legnagyobb állománya, a bodzaszagú ujjaskosbor ritka, piros színváltozatú példányai, a fekete kökörcsin, a szennyes ínfű és a magyar zergevirág.

Villányi Templom-hegy TT

Területe: 3,4 hektár

Elsődleges rendeltetése a Villányi Templomhegy földtani értékeinek, valamint az országban egyedülálló gerinces ősmaradványok megóvása, fenntartása. Kőbányája udvarán egyedülálló júra- és pliocén-pleisztocén időszakos kőzettani értékek láthatók a sziklafalban. A területen 1910-től folynak geológiai kutatások, melyek során 27 új állatfajt, több tízmillió éves ammonitesz és gerinces maradványokat fedeztek itt fel. A védett terület legértékesebb növénye a rozsdás gyűszűvirág.

Az elkövetkező 6 évben tervezett tevékenységek

Élőhelyrekonstrukciók

11. Vízfő-barlang rehabilitációja: A barlang korábbi hasznosítás során vezetékek (víz-, elektromos), betonjárdák és lépcsők, valamint medencék kerültek kialakításra. Ezek állaga, állapota napjainkra nagyon leromlott, élet- és balesetveszélyessé vált. Cél ezek elbontása a barlang természetközeli állapotának visszaállítása (a fejlesztés forrása KEOP pályázat).

12. Szársomlyó TT sziklai gyepterületeinek rehabilitációja: A rendkívül gyorsan terjedő tájidegen bálványfa és a hegylábi löszterületek becserjésedése miatt a szilkagyep és löszgyep kiterjedése csökken. A program célja a becserjésedett területek felszabadítása és a bálványfa visszaszorítása közel 40 hektáron (a fejlesztés forrása KEOP pályázat).

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

Turisztikai fejlesztések

12. Szársomlyó TT fogadóépület és bemutatóhely kialakítása a nagyharsányi szoborpark mellett (a fejlesztés forrása ROP pályázat).

16. Jakab-hegyi Pálos kolostorrom külső kertjének felújítása, a kolostortemplom, valamint az avar-gyűrű egy részének rekonstrukciója (a fejlesztés forrása ROP pályázat).

17. Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Mecsek és a Villányi hegységben.

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

4.5. Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzet

Területe: 7713 hektár

Művelési ágak szerinti megoszlása (hektárban)

Szántó	Gyep	Nádas	Halastó	Erdő	Kivett	Összesen
335	2172	37	5	4620	543	7713

Tulajdoni aránya

Állami tulajdonban - nem nemzeti parki vagyonkezelésben	4680 hektár
Nemzeti parki vagyonkezelésben lévő területek	2195 hektár
Magántulajdonban	837 hektár

Elérendő tulajdoni aránya: állami tulajdonú területek nemzeti parki vagyonkezelésbe vétele

Természeti állapot

A Tájvédelmi Körzet területének több mint a fele erdő és mintegy harmada gyepterület. Két fő részét a homokvidékek (Tengelici homokvidék, Nagydorogi Szenes legelő, Tengelici rétek, Szedresi tarka sáfrányos, Paksi Ürge mező,) és a löszvölgyes (Gyűrűsi löszvölgyek, Oláh völgyi törpemandulás, Alsószentiváni löszvölgyek) területek határozzák meg. A Tájvédelmi Körzet rendeltetése a mezőföldi táj egyedi arculatát meghatározó löszképződmények, az Ős-Sárvíz hajdani medre helyén képződő futóhomokos területek, a rajtuk kialakult fajokban gazdag növény és állatvilág megőrzése, a tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme. A TK területén eddig 101 védett és 3 fokozottan védett növényünk előfordulását sikerült bizonyítani. Közülük a legjelentősebb hazai állománnyal rendelkező tátorján előfordulása érdemel figyelmet. A területen található ritka, védett fajok közé tartozik még a zergeboglar, magyar zergevirág, tarkasáfrány és a gyapjas csüdfű is.

A védettség kihirdetése óta megvalósított intézkedések és azok eredménye:

- **Leányvári-völgy rehabilitációja:** A fokozottan védett tátorján legfontosabb élőhelyén a tájidegen bálványfa ültetvényt eltávolítottuk, a gyomosodó részeket, szegélyeket kaszálással tartjuk fent. A völgyet körülvevő szántóterületen gyepesítéssel egy 20 m széles védőzónát alakítottunk ki (75 hektáron).

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

- **Szenes-legelő gyeprehabilitáció:** A homoki gyepben szigetszerűen kialakított szántóterületet átmeneti lucernatelepítésen keresztül visszagyepesítettük, a legelő erősen cserjésedő részein cserjeirtás végeztünk valamint a szegélyről egy kisebb tájidegen nemesnyaras foltot eltávolítottunk. A gyep kezelését részben kaszálással, részben cikta juh állománnyal történő legeltetéssel biztosítjuk (130 hektáron).
- **Kistápéi láprét:** A zergeboglárnak is otthont adó kékperjés láprét területén cserjeirtással és kaszálással az inváziós fajok jelentős részét eltávolítottuk. Egy zsilip felújításával szabályozni tudjuk a láprét vízellátását, amit a védett növényfajok szempontjából ideálisnak tartott szinten igyekszünk beállítani (7 hektáron).
- **Cikta juh génmegőrző törzsállomány kialakítása:** A tolnai térségre jellemző cikta juh tájfajtából génmegőrző törzstenyészetet alakítottunk ki, ami jelenleg a legnagyobb hazai állományt (300 egyed) jelenti.

A területen található természetvédelmi infrastruktúra

Látogatóközpont, múzeum	Bemutató major - Nagydorog
Madármegfigyelő torony	1 db.
Tanösvény	4 db.
Kutatóház	2 db.

4.6. A Tájvédelmi Körzethez kapcsolódó további védett természeti területek

Bölcskei nőszirom TT

Területe: 111 hektár.

Két nagyobb területegységből áll. A Paks határában található 29 hektáros löszvölgy löszpusztaréjtjein olyan védett növényfajok megőrzése a cél, mint a fokozottan védett, európai viszonylatban is kiemelkedő jelentőségű tátorján, vagy a névadó apró nőszirom, melynek itt fellelhető több ezres állománya országos jelentőségű. A Madocsai teraszon található nádas, mocsaras terület a Duna egykori árterületének maradványa. Természetközeli állapotából és sziget jellegéből adódóan fontos élőhelye sok védett és fokozottan védett növény- (pl.: mocsári kosbor, nyári tőzike, nádi boglárka), illetve állatfajnak (pl: haris, bölömbika, vidra). A Duna menti ökológiai folyosó részét képezi, így a vonuló állatfajok számára is fontos pihenő és táplálkozó terület.

Pacsmagi-tavak TT

Területe: 485 hektár

A védelem célja, hogy megőrizze a kivételes értékű vízi, vízparti élőhely állapotát és biztosítsa élővilágának fennmaradását, illetve szaporodását. Az 1990-ben kialakított Természetvédelmi Terület a Koppány folyó völgyében helyezkedik el, főleg vizes élőhelyek, illetve kisebb részben erdők és gyepek alkotják. A tórendszer gém- és récefélék fontos költőhelye, többek között rendszeresen fészkel itt vörösgém, kanalasgém, üstökösgém és költ a területen haris is. A Pacsmagi-tavak az egyik legfontosabb hazai élőhelyét jelentik a fokozottan védett cigányrécének. Előfordul fekete gólya, barna kánya, kis békászósas, rétisas, kormos- és fehérszárnyú szerkő is. A megfigyelések szerint a hazánkban észlelt madárfajok több mint fele előfordult már itt, s számos madárfaj mennyisége elérte a "nemzetközi jelentőségű terület" kialakításához szükséges értéket.

Szakadati legelő TT

Területe: 3 hektár

A Szakadát község határában található Természetvédelmi Terület elsősorban egy ritka, védett növényfaj itteni előfordulásának köszönheti létrejöttét. E lösszel borított dombokon kora

ősszel virágzik az őszi füzértekercs. A törékeny, apró termetű orchidea-faj állományának fennmaradásához a hagyományos gyepgazdálkodás elengedhetetlen.

Az elkövetkező 6 évben tervezett tevékenységek

Élőhelyrekonstrukciók

28. Adventív, tájidegen növényfajok visszaszorítása a kistápei láprét területén: selyemkóró, aranyvessző, bálványfa esetében 23 hektáron.

31. Tátorján élőhelyének rekonstrukciója és puffer zóna kialakítása a Gyűrűsi-löszvölgyek területén közel 30 hektáron.

33. A Nagydorogi Szenes legelőn található homoki gyepek (18 hektár) rehabilitációja, a nemes nyár állománnyal beültetett gyepterület visszaalakítása.

Turisztikai fejlesztések

25. A nagydorogi Szenes-legelőn lévő állattartó telep bemutató egységének kialakítása (fogadó épület, tájegységi iroda és erdei iskola) épülete.

41. Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Tájvédelmi Körzet területén

Vagyonkezelés

24. Cikta juh állomány fokozatos növelése és kihelyezése a tájegység távolabbi gyepterületeire (paksi ürge mező, tengelici gyepek).

34. Tájidegen faültetvények átalakítása, csere-erdősítések a Tájvédelmi Körzetben található szántókon Cece és Vajta községek közelében (14 hektáron).

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

4.7. Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet

Területe: 8502 hektár

Művelési ágak szerinti megoszlása (hektárban)

Szántó	Gyep	Szőlő	Nádas	Halastó	Erdő	Kivett	Összesen
419	607	5	43	233	7078	214	8502

Tulajdoni aránya

Állami tulajdonban - nem nemzeti parki vagyonkezelésben	5994 hektár
Nemzeti parki vagyonkezelésben lévő területek	1743 hektár
Magántulajdonban	764 hektár

Elérendő tulajdoni aránya: jelenlegi arány szinten tartása

Természeti állapot

A Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet Belső-Somogy homokvidékén fekszik. A területen csak kisebb homokbuckák találhatóak, így a felszín viszonylag kevésbé tagolt. A homoktalajok sajátos vízgazdálkodási viszonyai eredményezik azt, hogy mindössze pár méter szintkülönbség esetén is a legszárazabb homoki gyepektől a vízi növényzetig a legkülönbözőbb növénytársulásokkal találkozhatunk (pl.: homoki bükkösök, láp- és mocsárerdők). A TK területén, ill. annak közvetlen közelében eddig 83 védett növényfaj került elő. A terület természeti értékei főleg az erdőkhöz, a vizekhez és a savanyú homoki gyepkezekhez kötődnek. A természetközeli erdő- és vadgazdálkodással a Tájvédelmi Körzet természeti értékei jelentősen növelhetőek, vízügyi rehabilitációval a terület további szárazodása megállítható, a lápok, mocsarak kiterjedése nő, az erdők egészségi állapota javul.

A védettség kihirdetése óta megvalósított intézkedések és azok eredménye:

- A Tájvédelmi Körzeten áthaladó **Aranyos-patak** egyes szakaszain a csatornázott mederből a vizet az eredeti, kanyargós mederbe vezettük vissza és lehetővé tettük, hogy magas vízállás esetén a patak elöntse a parti területeket is. A lápszemek levezető csatornáinak elzárásával biztosítani tudjuk a lápi élővilág fennmaradását.

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

- **A Dél-Boronkai homoki gyepterületek rekonstrukciója** során a tájidegen erdei fenyőt és a cserjeborítás egy részét eltávolítottuk, a kialakuló gyepet pedig cigája juh legeltetéssel tartjuk karban (45 hektár területen).
- Tájidegen (erdei fenyő, akác) erdőterületek folyamatos átalakítása valósult meg közel 40 hektáron a Tájvédelmi Körzet déli területén.

A területen található természetvédelmi infrastruktúra

Madármegfigyelő torony	1 db.
Tanösvény	4 db.

4.8. A Tájvédelmi Körzethez kapcsolódó további védett természeti területek

Baláta-tó TT

Területe: 105 hektár

A Baláta-tó Természetvédelmi Területet az ott fészkelő vízimadarak és ritka növények megmentése érdekében nyilvánították védetté 1942-ben. Ma a területen megvalósítandó természetvédelmi cél ennek a pangó vízű, lefolyástalan lápfoltnak a megőrzése, fenntartása, és bemutatása. Elsődleges cél az itt található országosan ritka növény- (pl. szíveslevelű hídőr, lápi békabuzogány, tőzegeper, vidrafű, kis rence, kárpáti sáfrány) és állatfajok (pl. keresztes vipera fekete változata, fekete gólya, cigányréce, békászó sas, darázsölyv, bajuszos denevér, csalitjáró pocok, vidra) élőhelyének védelme, a táji értékek bemutatása.

Rinyaszentkirályi-erdő TT

Területe: 63 hektár

A Rinyaszentkirályi-erdő Természetvédelmi Területet elsősorban a rétisasok nyugalmanak biztosítása, fészkelésük elősegítése érdekében alakították ki. A természetszerű erdők további számos természeti érték élőhelyei, melyek megóvása miatt a terület fokozottan védett.

Az elkövetkező 6 évben tervezett tevékenységek

Élőhelyrekonstrukciók

23. A csombárdi mocsárrét (7 ha) rehabilitációja, az elárasztáshoz szükséges zsilipek és árkok átalakítása (a fejlesztés forrása KEOP pályázat).

30. Az erdei fenyővel és galagonyával becserjésedett nagybajomi homoki gyepek (70 hektár) rehabilitációja (a fejlesztés forrása KEOP pályázat).

36. Az újjvárfalvai zergebogláros rét (11 hektár) rehabilitációja, vízvisszatartás a megépítendő műtárgyak segítségével (a fejlesztés forrása KEOP pályázat).

Turisztikai fejlesztések

37. A Margit-vonal (II. Világháborús emlékek) bemutatásának kialakítása Böhönye-Nagybajom térségében, tanösvény és interaktív park segítségével.

43. A belső-somogyi homokvidékek élővilágát bemutató tanösvény kialakítása a térségben

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

44. Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Tájvédelmi Körzet területén

A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)

4.9. Zselic Tájvédelmi Körzet

Területe: 8303 hektár

Művelési ágak szerinti megoszlása (hektárban)

Szántó	Gyep	Gyümölcsös	Nádas	Halastó	Erdő	Kivett	Összesen
406	353	18	13	15	7309	187	8502

Tulajdoni aránya

Állami tulajdonban - nem nemzeti parki vagyonkezelésben	6937 hektár
Nemzeti parki vagyonkezelésben lévő területek	110 hektár
Magántulajdonban	1256 hektár

Elérendő tulajdoni aránya: jelenlegi arány szinten tartása

Természeti állapot:

A Tájvédelmi Körzet létrehozásának célja, hogy hosszú távon megőrizze a zselici táj természetes növény- és állatvilágát, jellegzetes tájképi értékeit. A Zselic északi része a Kárpát-medence egyik leginkább természetes állapotban megmaradt erdős vidéke. A löszös alapközvetű dombvidék természetes növénytakaróját főként lomberdők alkotják. A Tájvédelmi Körzet területének nagy részén az őshonos növényzetet alkotó, gyertyános-tölgyesek és a kiemelt jelentőségű ezüsthársas bükkösök ma is természetközeli állapotban vannak. A mély völgyekben futó patakok mentén a víz által befolyásolt fás és fátlan növénytakarások jelentik a természetes növényzetet. Az eredeti növénytakarások helyén másodlagosan kisebb kiterjedésű rétek, legelők, szántóföldek is találhatóak. A Tájvédelmi Körzet területén 52 védett növényfaj fordul elő. A védett növényfajok közül kiemelt jelentősége van a kakasmandikó zselici előfordulásának, mivel Magyarország legnagyobb állományai élnek ezen a tájegységen. Az állatfajok közül fontos kiemelni a hegyvidéki jellegű sárgahasú unka és a fali gyík szigetszerű populációinak jelenlétét.

A védettség kihirdetése óta megvalósított intézkedések és azok eredménye

- Bószénfai gyepek rehabilitációja, cserjeirtás a Tájvédelmi Körzet déli területein (15 hektáron).

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)**

- A vadföldként hasznosított völgytalpi szántóterületek gyepesítése (60 hektáron).

A területen található természetvédelmi infrastruktúra

Tanösvény	4 db.
Kutatóház	1 db. (Szenna)

Az elkövetkező 6 évben tervezett tevékenységek

Élőhelyrekonstrukciók

13. A természetközeli erdőgazdálkodási gyakorlat megvalósítását segítő PRO SILVA erdőkezelési mód bevezetése a természetvédelmi kezelés érdekében. A nagy területű tarvágásokat kiváltó szálalásos gazdálkodás gyakorlati megvalósítása a védett területen(150 hektár területen).

35. Erdőterületek közé beékelődött szántók erdősítése a Zselicben (40 hektáron).

Turisztikai fejlesztések

19. A Zselic természeti értékeit bemutató állandó kiállítás és turisztikai szálláshely kialakítása Szenna községben (a fejlesztés forrása ROP pályázat).

26. Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Tájvédelmi Körzet területén.

29. A zselici ezüsthársas erdőket bemutató természetvédelmi tanösvény kialakítása Bőszénfa község határában.

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)**

5. A FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA

Sorszám	Fejlesztés megnevezése	Fejlesztés forrása	Fejlesztés összege (eFt.)
1.	Gemenci Látogatóközpont kialakítása	ROP	700 000
2.	Mohácsi Történelmi Emlékhely fejlesztése	ROP	550 000
3.	Dunai zátonyterületek vízügyi rehabilitációja	LIFE +	450 000
4.	Vízvári mellékágrendszer rehabilitációja	INTERREG	240 000
5.	Egységes „Nemzeti Parki település” táblarendszer kialakítása	INTERREG	50 000
6.	A vagyonkezelői jog megszerzése a Duna-Dráva Nemzeti Park területén	-	-
7.	Halászati jog megszerzése a Duna-Dráva Nemzeti Park területén	-	-
8.	A nemzeti park Dráva menti területein található épületek felújítása	ROP	200 000
9.	Erdészeti rekonstrukciók (fafajok cseréje, csereerdősítések) folytatása a teljes nemzeti parki területen a Dráva mentén	Saját forrás	20 000
10.	Szársomlyó TT sziklai gyepterületeinek rehabilitációja	KEOP	8 000
11.	Vízfő-barlang rehabilitációja	KEOP	7 000
12.	Szársomlyó TT fogadóépület és bemutatóhely kialakítása	INTERREG	80 000
13.	A természetközeli erdőgazdálkodási gyakorlat megvalósítását segítő PRO SILVA erdőkezelési mód bevezetése	-	-
14.	Babócsai Erzsébet sziget és a kapcsolódó mellékág rehabilitációja	INTERREG	160 000
15.	Tájéegységközpont kialakítása a Béda-Karapanca Tájéegységben	INTERREG	60 000
16.	Jakab-hegyi Pálos kolostorrom külső kert felújítása	ROP	90 000
17.	Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Mecsek és a Villányi hegységben	ÖTM TURISZTIKAI PÁLYÁZAT	12 000
18.	Heresznyeai magasparton panorámás megfigyelőpont kialakítása	INTERREG	18 000
19.	A Zselic természeti értékeit bemutató állandó kiállítás és turisztikai szálláshely kialakítása Szenna községben	ROP	120 000
20.	Darányi homoki gyepek rehabilitációja	KEOP	105 000
21.	Mattyi ökoturisztikai táborhely kialakítása	ROP	12 000
22.	Homorúdi erdőtömb (mentett oldal) vízügyi rehabilitációja	LIFE+	340 000
23.	A csombárdi mocsárrét (7 ha) rehabilitációja	Saját forrás	6000

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009-2014)**

24.	Cikta juh állomány fokozatos növelése a Dél-Mezőföldön	Saját forrás	9 000
25.	A nagydorogi Szenes-legelőn lévő állattartó telep bemutató egységének kialakítása	ROP	130 000
26.	Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Zselic Tájvédelmi Körzet területén	ÖTM TURISZTIKAI PÁLYÁZAT	12 000
27.	Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer a Dráva mentén	ROP	20 000
28.	Adventív, tájidegen növényfajok visszaszorítása a kistápei láprét területén	Saját forrás	4 000
29.	A zselici ezüsthársas erdőket bemutató természetvédelmi tanösvény kialakítása	Saját forrás	2 000
30.	Nagybajomi homoki gyepek (70 hektár) rehabilitációja	KEOP	25 000
31.	Tátorján élőhelyének rekonstrukciója és puffer zóna kialakítása	KEOP	35 000
32.	Kerékpáros turizmus fejlesztése, kerékpártárolók kialakítása	KEOP	8 000
33.	A Nagydorogi Szenes legelőn található homoki gyepek (18 hektár) rehabilitációja	Saját forrás	4 000
34.	Tájidegen faültetések átalakítása, csereerdősítések a Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzetben	Saját forrás	6 000
35.	Erdőterületek közé beekelődött szántók erdősítése a Zselicben	Saját forrás	12 000
36.	Az újvárfalvai zergebogláros rét (11 hektár) rehabilitációja	Saját forrás	4 000
37.	A Margit-vonal (II. Világháborús emlékek) bemutatásának kialakítása	ROP	22 000
38.	Barcsi Ó-Dráva vízrendszer rehabilitációja	INTERREG	150 000
39.	Tourinform iroda kialakítása a Drávaszentesen	ÖTM TURISZTIKAI PÁLYÁZAT	40 000
40.	Bátai és Gerecháti szántóterületek átalakítása	INTERREG	300 000
41.	Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet területén	ÖTM TURISZTIKAI PÁLYÁZAT	12 000
42.	Erdészeti rekonstrukciók (fafajok cseréje, csereerdősítések) folytatása a teljes nemzeti parki területen közel 400 hektáron a Duna mentén.	Saját forrás	25 000
43.	A belső-somogyi homokvidékek élővilágát bemutató tanösvény kialakítása	Saját forrás	3 000
44.	Egységes útbaigazító és tájékoztató táblarendszer kialakítása a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet területén	ÖTM TURISZTIKAI PÁLYÁZAT	12 000
	ÖSSZESEN:		4 063 000